

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2016. május 4.

TÖRTÉNELEM

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI ÉRETTSÉGI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

**EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA**

Útmutató az írásbeli vizsgafeladatok javításához

A dolgozatot a vizsgázó által használt színűtől eltérő színű tollal javítsa az alábbiak szerint!

1. Jó válasz	✓
2. Hiány(osság)	√—
3. Nem tartozik szorosan a megoldáshoz	[]
4. Felesleges, értékelhetetlen rész (áthúzás)	—————
5. Súlyos hiba, tartalmi tévedés (aláhúzás)	—————
6. Értelmetlen szöveg, logikai problémák (aláhúzás)	~~~~~
7. Nyelvhelyesség (aláhúzás)
8. Durva helyesírási hiba (aláhúzás)	=====

(Durva helyesírási hiba:

- a mássalhangzók időtartamának hibás jelölése,
- az összeolvadás, a hasonulás és a kiesés hibás írásmódja,
- kis- és nagy kezdőbetű tévesztése (pl. Római Birodalom, Széchenyi, napóleoni, németországi),
- igekötős igék hibás egybe-, illetve különírása,
- tagadószó egybeírása,
- az ly-j tévesztése.)

A feladatok alatt található téglalapok közül a bal oldaliban a feladatra adható maximális pontszám van, a **jobb oldali téglalapba kell beírni a tanuló által elért összes/teljes pontszámot**.

A feladatok egyes részeinek megoldásáért járó **részpontszámokat** is írja a dolgozat(ok)ra!

Csak a megoldási útmutatóban megadott/megfogalmazott válaszelemeket fogadja el, és az egyes feladatoknál feltüntetett pontozás szerint értékeljen! A megadott válaszelemektől eltérést lehetővé tevő feladatokra, feladatelemekre (pl. indoklás) és feladattípusokra a részletes megoldási útmutatóban külön utalás található.

I. A rövid feladatok javítása, értékelése

Értékelési alapelv, hogy a javítókulcsban szereplő válaszelemeket kell jó válaszként elfogadni.

Pontozás

Jó válasz/válaszelem:	0,5 vagy 1 pont (a megoldókulcsban feltüntetettek szerint)
Rossz válasz:	0 pont
Hiányzó válasz:	0 pont

Azokra a feladatelemekre lehet 0,5 pontot adni, amelyeket a javítókulcs külön is megjelöl.

A megoldókulcsban megadott pontszám egy-egy eleme már tovább nem bontható.

Az egyes feladatrészek pontjainak összesítése során kapott pontszámot nem kell kerekíteni, lehet pl. 3,5 pont.

A több válaszelemből álló feladatok pontozása:

- ha 2 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 1–1 pont adható;
- ha 1 pont adható, és két válaszelemet vár el a feladat, akkor minden egyes hibátlan válaszelemért 0,5–0,5 pont adható.

A nem zárt végű feladatoknál (az indoklásoknál, szövegértelmezéseknél stb.) minden olyan megoldás elfogadható, amely tartalmilag megegyezik a megoldási útmutatóban szereplő válasszal. (Ezért ezeknél a feladatoknál a megoldások „Pl.”-lal kezdődnek.)

Azoknál a feladatoknál, ahol több válaszelem közül kell a jó megoldást kiválasztani (pl. igaz-hamis), ott az összes válaszelem aláhúzása, megjelölése esetén a válasz nem értékelhető. Ha egy feladat meghatározza az elem(ek) számát, és a vizsgázó ennél többet ír, akkor a beírás sorrendjében kell értékelni.

A megoldásokért az előírt maximális pontot meghaladó „jutalompont” nem adható.

Hibás vagy hiányzó válaszelemek miatt pontot levonni nem szabad.

A **kerettantervekben** szereplő személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők.

Az egyszerű, rövid feladatok összpontszámát a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba be kell írni:

- ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
- ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) az *I. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba.

A megoldásban szereplő javítókulcstól csak **különösen indokolt esetben lehet eltérni**. Az eltérések okát a javítónak külön szöveges magyarázattal kell indokolnia.

II. A szöveges feladatok javítása, értékelése

1. A feladatválasztás

Összesen **három** feladat értékelhető:

- egy **egyetemes** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **rövid** feladat,
- egy **magyar** történelemre vonatkozó **hosszú** feladat.

A két magyar történelemre vonatkozó feladatnak **különböző korszakokra** kell vonatkoznia.

A feladatok értékelése a tanulók **hibás feladatválasztása esetén**

Ha *három feladatot oldott meg* a tanuló, de helytelenül választott a korszakok, a feladat-típus stb. vonatkozásában, akkor

- azt a feladatát (vagy feladatait) kell figyelmen kívül hagyni, amelyikben a legkevesebb pontot érte el, így az összpontszám kiszámításánál a legkisebb pontveszteség éri;
- azt az egy (kettő) feladatát kell figyelembe venni, amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nem jelöli egyértelműen választását, és a megoldások között van három olyan feladat, amelyik megfelel a választási szabályoknak, akkor a legkisebb sorszámú megoldott feladattól indulva, a jó választás szabályai alapján emelkedő számsorrendben kell a feladatokat értékelni (pl. 13., 15., 18. vagy 14., 15., 18.).

Ha a tanuló *háromnál több feladatba is belekezd*, de nincs három olyan feladata, amely megfelel a választási szempontoknak, akkor azokat a feladatait kell figyelembe venni,

amely(ek) megfelel(nek) a választási szempontoknak, és amely(ek)ben a legtöbb pontot szerezte.

Ha a vizsgázó *mindegyik feladatba belekezd*, és nem jelzi egyértelműen választását, akkor a vizsgaleírásnak megfelelően a **13., 15., 20.** feladatok megoldását kell értékelni.

2. A feladatok értékelése

A feladatok **értékelésében** a következő szempontok a meghatározók:

- a) **feladatmegértés**,
- b) **követelményeknek** (kompetenciák, tartalmak) való megfelelés,
- c) **megszerkesztettség, nyelvhelyesség**.

A szöveges feladatok értékelése a **javítókulcs** felhasználásával történik, amely tartalmazza a konkrét értékelési szempontokat és a műveleteket, valamint a hozzájuk rendelhető tartalmakat.

a) Útmutató a feladatmegértés pontozásához:

A feladatmegértés kapcsán a következő szempontokat kell figyelembe venni.

- A feladat (téma, korszak) azonosítása: a diák a megadott problémáról, témáról, korszakról ír-e?
- A témataartás, a lényeg kiemelése: lényegre törően, a feladatban felvetett problémára koncentrálnak-e?
- Tartalmi mélység, kifejtettség: megállapításai és következtetései mennyire összetettek, illetve relevánsak-e a probléma szempontjából?
- A műveleti sokszínűség és eredményesség: használja-e a megfelelő forrásokat, és tud-e lényeges megállapításokat, következtetéseket tenni?

A feladatok konkrét értékelésénél az első lépés annak eldöntése, hogy a **feladatmegértésre** adható 4 vagy 8 pontból elért-e a vizsgázó legalább 1 pontot. Ha nem, akkor a feladat összpontszáma csak 0 pont lehet.

A problémamegoldó (rövid) feladatoknál

4 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljeskörűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

3 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljeskörűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.

2 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.

1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.

0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használta a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljeskörűen megértette és helyesen értelmezte, a kifejtés arányos, logikus, lényegre törő. A források felhasználásával lényeges következtetéseket, megállapításokat fogalmaz meg, a konkrét és az általános megállapítások aránya kiegyensúlyozott.

4–6 pont akkor adható, ha a vizsgázó a problémát teljeskörűen megértette és helyesen értelmezte, de a kifejtés aránytalan vagy nem lényegre törő.
2–3 pont akkor adható, ha a probléma megoldását csak részben dolgozta ki, és használta a forrásokat, de nem tesz lényegi megállapításokat.
1 pont akkor adható, ha legalább egy olyan megállapítást tesz, amely alapján igazolható, hogy a problémát megértette, de a kifejtés túlnyomó része nem a probléma értelmezésére vagy megoldására irányul.
0 pont akkor adható, ha nem érti meg, illetve teljes mértékben félreérti a feladatot, nem használja a forrásokat, megállapításai nem a probléma értelmezésére irányulnak.

b) A műveletek és a tartalmi elemek pontozása

A javítókulcsban az egyes kompetenciák (pl. idő- és térbeli tájékozódás, források használata) alkalmazásához kapcsolódó műveleteket „M”-mel, a hozzájuk rendelhető tartalmi elemeket pedig „T”-vel jelöltük.

Szoros összefüggés van természetesen a két értékelési szempont között, hiszen a **műveletek csak a konkrét tartalmakon keresztül értelmezhetők és értékelhetők**.

Egy művelethez a problémamegoldó (rövid) feladatok esetében egy-két tartalom kapcsolódik, míg az elemző feladatokban – különösképpen az eseményeket alakító tényezők feltárásánál – több, kettő-három tartalmi elem is rendelődik.

Ha a javítókulcsban egy művelethez csak egy tartalmi elem kapcsolódik, akkor a javításban a műveletek és a tartalmak **pontszámának is meg kell egyeznie**. (Például: rövid feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben*, a *Szaknyelv alkalmazása* és a *Források használata* szempontokra, illetve hosszú feladatok esetében a *Tájékozódás térben és időben* és a *Szaknyelv alkalmazása* szempontokra csak 0 vagy 2 vagy 4 pont adható.)

Ha a javítókulcsban egy művelethez több tartalmi elem kapcsolódik, akkor a köztük lévő szoros összefüggés miatt **bizonyos pontszámok nem adhatók** (például: rövid feladatoknál az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontra nem adható 1 és 4 pont, a hosszú feladatoknál a *Források használata* szempontra nem adható 1 és 5 pont, az *Eseményeket alakító tényezők feltárása* szempontra nem adható 1 és 6 pont).

Általános szabályként az egyes műveletek és az egyes tartalmak pontozásakor az alábbiakat kell érvényesíteni.

A „Műveletek” (M) pontozása

2 pont akkor adható, ha a hozzá tartozó, a vizsgázó által elért tartalmi pontszám magas (az elérhető maximális tartalmi pontszám több mint 50%-a).
1 pont akkor adható, ha a tartalmi pontszámokból a vizsgázó legalább 1 pontot elért, és a válasz nem tartalmaz durva hibát (téves adatot, megállapítást).
0 pont akkor adható, ha a vizsgázó a tartalmi elemekre nem szerzett pontot, és a válasza súlyos tévedést tartalmaz.

A tartalmi elemeknél szereplő példák (pl.) azt jelzik, hogy mely tartalmak fogadhatók el jó válaszként. **A tartalmi válaszelemek általában két részből állnak:** idő- és térmeghatározás; általános és konkrét fogalomhasználat; felsorolás (rögzítés, bemutatás) és következtetés (megállapítás). Ez a pontozásnál azt jelenti, hogy ha csak az egyik elemet tartalmazza a válasz, akkor 1 pontot, ha mindkettőt, akkor 2 pontot lehet adni. Természetesen a tartalmi válaszelemeknél – különösképpen a felsorolásoknál és következtetéseknél – másfajta jó kombináció is elfogadható, mint amit a javítókulcs tartalmaz. A javítókulcsban néhány tartalmi elemnél a „vagy” szóval elválasztva több jó válaszlehetőség is szerepel, mindez nem zárja ki, hogy más jó tartalmi elemeket is elfogadjon az értékelő.

A „Tartalmi elemek” (T) pontozása

2 pont akkor adható, ha a válasz megfelelő mennyiségű helyes adatot tartalmaz, az elemzés jó színvonalon hivatkozik a forrásokra (szerzőre, szándékokra, körülményekre stb.), valamint többféle jellemző, tipikus okot, következményt fogalmaz meg, és/vagy említ az eseményekhez kapcsolódó történelmi személyiségeket.

1 pont akkor adható, ha kevés és nem lényeges, nem a legjellemzőbb adatot, következtetést, megállapítást tartalmaz az elemzés.

0 pont akkor adható, ha nincsenek adatok, összefüggések, vagy ha teljesen hibás megállapítások vannak a megoldásban.

c) A „Megszerkesztettség, nyelvhelyesség” pontozása**A problémamegoldó (rövid) feladatoknál**

2 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, szerkesztett szöveg, melyben nincsenek durva helyesírási hibák.

1 pont akkor adható, ha több nyelvhelyességi és több durva helyesírási hiba van benne.

0 pont akkor adható, ha a megoldás csupán szavakból álló vázlat, nincsenek benne összefüggő mondatok.

Az elemző (hosszú) feladatoknál

7–8 pont akkor adható, ha a fogalmazás értelmes mondatokból álló, koherens, szerkesztett szöveg, felépítése logikus, arányosan igazodik a tartalmi kifejtéshez, megállapításai árnyaltak, több szempontúak, és nem tartalmaz nyelvtani vagy helyesírási hibát.

4–6 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de aránytalanul szerkesztett, vagy néhány megállapítása leegyszerűsített, egysíkú, kisebb nyelvhelyességi hibákat tartalmaz.

2–3 pont akkor adható, ha a szöveg értelmes mondatokból áll, de a szöveg rosszul szerkesztett, aránytalan, hiányos (pl. a bevezetés, tárgyalás, befejezés közül valamelyik hiányzik).

A szöveg megállapításai leegyszerűsítettek, egysíkúak, nyelvhelyességi hibákat tartalmaznak.

1 pont akkor adható, ha a válasz mondatokból áll, de a mondatok között alig van (tartalmi vagy nyelvi) összefüggés, és súlyos nyelvhelyességi és helyesírási hibákat tartalmaz.

0 pont akkor adható, ha a válasz vázaltszerű, csupán szavakból áll.

3. A szöveges feladatok terjedelme

Fontos szövegalkotási kompetencia, hogy a vizsgázó a gondolatait az előre meghatározott terjedelem keretei között fejtse ki. Indokolt esetben a kipontozott helyen megkezdett gondolat a lap üres helyein befejezhető, és ez a válaszelem is értékelhető. Ez a rövid feladatoknál kb. 2–3 sort, hosszú feladatoknál kb. 4–5 sort jelent.

4. A szöveges feladatok értékelésének javasolt menete

1. Tanulmányozza át a feladatok javítókulcsait!
2. Tekintse át az értékelési szempontsor mintáját!
3. Ellenőrizze a vizsgázó feladatválasztásait!
4. Legalább kétszer olvassa el a tanuló dolgozatát!
5. A javítókulcs elemei szerint állapítsa meg az egyes szempontok szerint elért pontszámot!
6. Állapítsa meg az összpontszámot, és az osztószám (2) segítségével számítsa át vizsgaponttá!
7. A vizsgapontokat feladatonként **ne kerekítse!**
8. **Számítsa ki a három esszéfeladatban elért összesített vizsgapontszámot, majd írja be a feladatlap utolsó oldalán az összesítő táblázat megfelelő rovataiba:**
 - ha ez az összpontszám egész szám, akkor az *Összesen* rovatba, majd megismételve a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba is;
 - ha ez az összpontszám törtszám, akkor az *Összesen* rovatba, majd a matematika szabályai szerint egész számra kerekítve (pl. 23,5 pont kerekítve 24 pont) a *II. Elért pontszám egész számra kerekítve* rovatba!

III. A feladatlap összpontszámának megállapítása

Adja össze az I. és a II. összetevőben elért (egész számra kerekített) pontszámokat!

Táblázatok a feladatok értékeléséhez, pontozásához

Rövid választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	12	

Hosszú választ igénylő feladat

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	OSZTÓSZÁM 2	
Vizsgapont	21	

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK
1. Athéni demokrácia (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) választották
 b) fizettek adót
 c) népgyűlésen / politikai életben / cserépszavazásban
 d) szegények

(Tartalmilag azonos válaszok, más megfogalmazásban is elfogadhatóak.)

2. Iszlám vallás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

Az iszlám valláshoz kötődő négy idézet betűjele:	A	D	F	H
--	---	---	---	---

(A helyes válaszok más sorrendben is elfogadhatóak. Csak a táblázatba írt helyes válaszok fogadhatóak el.)

3. Magyar államalapítás (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 3., 4.
 b) 1.
 c) (királyi) vármegye (Elfogadható még: várispánság; a megye nem fogadható el.)

4. Földrajzi felfedezések (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

	Kolumbusz útja	Vasco da Gama útja	Egyik sem
A)	X		
B)			X
C)		X	
D)	X		

5. Rákóczi-szabadságharc (Összesen 4 pont.)

- a) A helyes sorrend esetén: 1 pont.

1.	2.	3.
B	C	A

- b) kuruc(ok) (1 pont)
 c) 3. (1 pont)
 d) trónfosztás / detronizáció (1 pont)

6. Ipari forradalmak (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

A második ipari forradalom korához köthető források betűjelei:	A	C	D
--	---	---	---

(A helyes válaszok más sorrendben is elfogadhatóak. Csak a táblázatba írt helyes válaszok fogadhatóak el.)

7. Nemzetiségek a dualizmus korában (Elemenként 0,5 pont, összesen 3 pont.)

- a) horvát(ok), 5.
 b) szlovák(ok), 1. (A népcsoport elnevezéseként elfogadható még: tót / tótok.)
 c) szerb(ek), 4. (A népcsoport elnevezéseként elfogadható még: rác / rácok.)
-

8. Az első világháború frontjai (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) balkáni
- b) nyugati
- c) keleti
- d) keleti

9. Magyarország a második világháborúban (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 1944
- b) Németország/Német Birodalom/Nagynémet Birodalom (Elfogadható még: Harmadik Birodalom.)
- c) Magyarország hadszíntérré válása / pusztulása. (Magyarország háborús veresége nem fogadható el.) *(Tartalmilag azonos válasz, más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- d) A háborúból való kiugrással. / Fegyverszünetet akartak kötni a Szovjetunióval. *(Tartalmilag azonos válasz, más megfogalmazásban is elfogadható.)*

10. A Kádár-korszak gazdasága (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) D
- b) C
- c) kevés / rossz minőségű nyersanyag *(Tartalmilag azonos válasz, más megfogalmazásban is elfogadható.)*
- d) A téveszkebe való belépés (jellemzően) nem önként történt. *(Tartalmilag azonos válasz, más megfogalmazásban is elfogadható.)*

11. A fejlődő országok problémái (Elemenként 1 pont, összesen 4 pont.)

- a) 2.
- b) 1.
- c) 3.
- d) 3.

12. A hazai cigányság helyzete (Elemenként 1 pont, összesen 3 pont.)

Állítások	általános iskola	középiskola	felső- oktatási intézmény
a) A nem romákkal ellentétben a romák többsége napjainkban nem végzi el ezt az iskolát, így szakmát sem szerez.		X	
b) Egy nem romának napjainkban több mint nyolcszor akkora esélye van a bejutásra ebbe az iskolába, mint egy roma diáknak.			X
c) A roma tanulók lemaradása ennek az iskolának az elvégzésében ma már nem jelentős a nem romákéhoz képest.	X		

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

13. Felvilágosodás (rövid)

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően a felvilágosodás államelméletét mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a természetes / emberi jogok önkényesen nem korlátozhatók).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy a felvilágosodás a (XVII–)XVIII. század eszmerendszere, és rögzít egy térbeli elemet a témához kapcsolódóan (pl. Franciaországban teljesedett ki, az Emberi és polgári jogok nyilatkozatát a francia forradalom során adták ki).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. felvilágosodás, hatalmi ágak megosztása, népfelség, természetes / emberi jogok.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti a forrásnak valamelyik lényegi elemét (pl. a szabadság korlátja csak az ártalom tilalma, a természetes / emberi jogok mindenkit megilletnek, ezeket csak törvény korlátozhatja, csak mások jogának sérülése esetén korlátozhatók), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. felsorolja a természetes / emberi jogokat: élet, szabadság, tulajdon, megmagyarázza elnevezésüket: eredendően az emberi természettel együtt járnak, megemlíti egy történelmi előzményt: pl. Locke / az USA Függetlenségi nyilatkozata, megállapítja, hogy érvényesül a törvények uralma / a jogállamiság).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a felvilágosodás államelméletének megjelenését az Emberi és polgári jogok nyilatkozatában, és feltárja fontosabb elemeit. T Rögzíti a népfelség / társadalmi szerződés elvének megjelenését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ebből fakad az alkotmányozó / törvényhozó hatalom, ebből következik a hatalom ellenőrzésének joga / leváltásának lehetősége, ez megkérdőjelezi a korlátlan királyi hatalmat) <i>vagy</i> hivatkozik valamilyen történelmi előzményre (pl. Montesquieu / Rousseau / Locke). T Rögzíti a hatalmi ágak megosztása elvének megjelenését, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. felsorolja a hatalmi ágakat: törvényhozó, végrehajtó, bírói, a hatalmi ágak kölcsönösen ellenőrzik is egymást, ebből következik a felelős végrehajtás) <i>vagy</i> hivatkozik valamilyen történelmi előzményre (pl. Montesquieu). <i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i>	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelv-helyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

14. A sztálini diktatúra		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a sztálini diktatúra fő jellemzőit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a rendszer fontos jellemzője volt a személyi kultusz / egyszemélyi diktatúra).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Elhelyezi időben a témát (pl. Sztálin 1922-ben lett pártfőtitkár <i>vagy</i> a sztálini diktatúra az 1930-as évekre épült ki), és megállapításai a Szovjetunióra vonatkoznak.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. totális diktatúra, egypártrendszer, terror, kommunizmus / bolsevizmus.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy lényeges tényt a forrásból (pl. a hivatalos életrajz dicsőítette Sztálint; azt sugallta, hogy minden kérdéssel személyesen foglalkozik; nagy munkabírású / zseniális embernek láttatta), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. személyi kultusz / egyszemélyi diktatúra / totális diktatúra alakult ki).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a sztálini diktatúra fő jellemzőit, és rávilágít a rendszer működésére. T Rögzít egy lényeges tényt a diktatúra ideológiai hátterére vonatkozóan (pl. proletár- / kommunista / bolsevik diktatúra alakult ki, Marx és Lenin eszméit igyekeztek átültetni a gyakorlatba), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. erre hivatkozva semmibe vették a szabadságjogokat, egypártrendszert építettek ki, osztályharcot hirdettek). T Rögzít egy lényeges tényt a terrorra vonatkozóan (pl. koncepciós perek zajlottak, Sztálin leszámolt párton belüli ellenfeleivel / a hadsereg vezetőivel, tömegeket deportáltak a Gulagra, nagy létszámú titkosrendőrség működött), és megállapítja, hogy a terror a rendszer jellemzője volt.	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

15. Az Erdélyi Fejedelemség		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően a XVI–XVII. századi erdélyi rendiséget mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a rendek az országgyűlésen keresztül érvényesítették érdekeiket).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy az önálló Erdélyi Fejedelemség a XVI. században jött létre <i>vagy</i> virágkorát a XVII. században élte, és rögzít egy térbeli elemet a témához kapcsolódóan (pl. Erdély függött az Oszmán Birodalomtól, a Szászföld Dél-Erdélyben helyezkedett el, a székely székek Erdély keleti részén voltak).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. fejedelem, rend / rendi nemzet, országgyűlés, kiváltság.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzít egy lényeges tény a forrásból (pl. a rendek / rendi nemzetek követeket küldtek az országgyűlésre, részt vettek a törvényhozásban, megválasztották a fejedelmet), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a rendek – alig – korlátozták a fejedelmi hatalmat, rendi dualizmus működött, a fejedelem az országgyűlés elnökén / az általa meghívott személyeken / a törvényjavaslatok elutasításán keresztül korlátozni tudta a rendek mozgásterét).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja Erdély rendi viszonyait, és rávilágít sajátosságaira. T Rögzíti a három rendi nemzetet (magyar, szász, székely), és tesz egy érdemi megállapítást a rendi tagozódásra vonatkozóan (pl. részben etnikai alapon alakult ki, nem esett egybe az etnikai tagozódással, a románok nem rendelkeztek rendi jogokkal, a három rend együttműködése a XV. századra / a kápolnai unióra nyúlt vissza). T Rögzít egy tényt valamelyik rendre vonatkozóan (pl. a magyaroknál a nemesség / a székelyeknél a lófők / a szászoknál a patríciusok rendelkeztek kiváltságokkal), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. magyar nemesek Erdélyben és a Partiumban is éltek, a székelyek katonáskodás fejében kapták kiváltságaikat, a szász hospesek a középkorban települtek be).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelv-helyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

16. I. Károly (Róbert) gazdasági reformjai		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladat-megértés	A vizsgázó alapvetően I. Károly bevételeit, pénzügyi és gazdasági reformjait ismerteti. A válasz lényegre törően mutatja be a nemesfémhányászattal kapcsolatos reformokat. Az elemzés feltárja a kereskedelmi forgalom növekedésével kapcsolatos jövedelmeket. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy I. Károly 1301 / 1308 / 1310–1342 között uralkodott, és rögzít egy térbeli elemet a témához kapcsolódóan (pl. felvidéki bányavárosok, visegrádi királytalálkozó).	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét fogalmakat: pl. harmincad(vám), kapuadó, aranyforint, bányabér.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy a király és a földesúr megosztotta a bányabéren, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez megteremtette a földesurak érdekeltségét, ennek következtében új bányák nyíltak, Magyarország Európa fontos aranykitermelőjévé vált, megszűnt a kötelező birtokcsere). T Rögzíti az ábra valamely lényegi elemét (pl. a nyers nemesfém 10%-a képezte a bányabért, a kibányászott nemesfém a kamara váltotta vert pénzre, a kibányászott nemesfém felét a királyi kamara megtartotta), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezt nevezik nemesfém-felvásárlási monopóliumnak, kizárólag a király rendelkezett a pénzverés jogával). T Rögzíti az oklevél valamely lényegi elemét (pl. a határokon (harmincad)vámot szedtek, I. Károly Csehország irányába vezető kereskedelmi utat nyitott meg / újított fel, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez a jövedelem korábban is létezett, a kereskedelemi forgalom bővülése miatt a bevétel nőtt, a déli határon huszadvámot szedtek, a cél Bécs elkerülése volt, az oklevél egy cseh–lengyel–magyar egyezmény része / a visegrádi találkozó következménye, a rendelkezés célja / eredménye a kereskedelem fellendülése volt).	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja I. Károly bevételeit és reformjait, feltárja azok okát és eredményét. T Rögzít valamely általános tényt a királyi jövedelmekre vagy a gazdasági helyzetre vonatkozóan (pl. csökkent a királyi birtokállomány, nőtt a regálék jelentősége, elterjedt az áruterelés / pénzgazdálkodás), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. szükség volt a királyi jövedelmek növelésére / cél volt a királyi jövedelmek növelése, megmagyarázza a regálé jelentését: királyi jogon szedett (pénz)jövedelem, ez tette lehetővé a pénzbeli	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>jövedelmek elterjedését, létrehozta a tárnokmesteri hivatalt).</p> <p>T Rögzíti, hogy I. Károly aranyforintot bocsátott ki, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a forint firenzei mintára készült, erre az áruforgalom bővülése miatt volt szükség / lehetőség, a pénzverést a nemesfémbevételek tették lehetővé, az aranyforint értékálló volt).</p> <p>T Rögzíti, hogy I. Károly bevezette a kapudót, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ez a jövedelem a korábbi kamara hasznát váltotta, ezzel megszűnt a kötelező pénzcseré, az adó alapja a jobbágytelek volt, ez volt az első jobbágyok által fizetett állami adó).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek. Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

17. Mária Terézia úrbéri rendelete**(rövid)**

Szempontok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően az úrbéri rendelet tartalmát és jelentőségét mutatja be.</p> <p>A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a robotkötelezettséget a telekméret alapján rögzítették).</p>	0-4
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti, hogy az úrbéri rendeletet Mária Terézia 1767-ben adta ki, és hogy a korszakban Magyarország a Habsburg Birodalom része volt.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. jobbágy, telek, robot, kilenced.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzíti a forrás egy lényegi elemét (pl. a rendelet heti egy napon határozta meg a robot mértékét, a robotkötelezettséget a telekméret alapján rögzítette), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a robot a földesúr saját kezelésű földjén / a majorságban végzett ingyenmunka, a jobbágyterhek egységesítése volt a cél).</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja az úrbéri rendelet tartalmát, és értékeli jelentőségét.</p> <p>T Rögzíti, hogy az úrbéri rendelet értelmében rögzítették a telekméretet/telekhatárokat, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel akadályozták a földesúri majorság növelését, ezzel biztosították az állami adóalapot).</p>	0-6 [nem adható: 1 és 4]

	<p>T Rögzít egy további lényeges tény a rendelettel kapcsolatban (pl. előzménye egy paraszti tiltakozási hullám, az uralkodó az országgyűlésen kívánta rendezni a kérdést, államilag szabályozta a jobbágy–földesúr viszonyt), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. felvilágosult abszolutista intézkedésnek tekinthető, célja az állami adóbevételek biztosítása /növelése volt, a jobbágyterhek egységesítése volt a cél, a kérdés törvényi rendezését a nemesség ellenállása akadályozta meg).</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

18. Az 1848–49-es szabadságharc**(hosszú)**

Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	<p>A vizsgázó alapvetően a szabadságharc utolsó időszakát (1849 nyara) mutatja be.</p> <p>Ismerteti a fontosabb katonai eseményeket.</p> <p>Rávilágít az erőviszonyok alakulására és a vereség okaira.</p> <p>A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.</p>	0-8
Tájékozódás térben és időben	<p>M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi.</p> <p>T Rögzíti a világosi fegyverletétel napját (1849. augusztus 13.), és tisztában van a tárgyalt események térbeliségével (pl. a honvédsereg összpontosítása a Délvidéken, az erdélyi hadműveletek, az ellenséges seregek támadásának irányai, Görgey seregének útvonala).</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	<p>M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat.</p> <p>T Szakszerűen használja a következő általános és történelmi fogalmakat: pl. honvédsereg, szabadságharc, túlerő, fegyverletétel, erőviszonyok.</p>	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	<p>M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük.</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a táblázat adatai alapján (pl. jelentős létszámú orosz sereg érkezett Magyarországra, a két ellenséges sereg külön-külön is túlerőben volt, az osztrák és az orosz sereg együttesen több mint kétszeres túlerőben volt), és megállapítja, hogy ez volt a vereség fő oka.</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján (pl. a magyar vezetés 1849 júniusában nem akarta feladni a harcot, segítséget várt a külföldi kormányoktól), és utal a nagyhatalmi támogatás hiányára, mint a vereség okára.</p> <p>T Rögzít egy lényeges tényt a forrás alapján (pl. az orosz</p>	0-8 [nem adható: 1 és 5]

	főserg nem tudta legyőzni Görgeyt, Görgeynek sikerült eljutnia a Délvidékre), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. Görgey igyekezett hátráltatni az orosz főserg délre vonulását / egyesülését az osztrák fősereggel, Görgey a komáromi összpontosítás mellett érvelt / előbb a császári csapatokat akarta legyőzni, tudomásul vette Kossuth utasítását).	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	<p>M A vizsgázó bemutatja a főbb katonai eseményeket, és rávilágít okaikra, következményeikre.</p> <p>T Rögzít egy lényeges tény az 1849. nyár eleji helyzetre vonatkozóan (pl. a honvédsereg ellenőrzése alatt tartotta az ország területének nagy részét, Ferenc József császár segítséget kért az orosz cártól, a magyar vezetés megbékélésre törekedett a nemzetiségekkel), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez a sikeres tavaszi hadjárat következménye volt, a császári seregek nem tudták leverni a magyar szabadságharcot, a nemzetiségeknek tett engedelmények megkésettnek bizonyultak).</p> <p>T Rögzíti a császári főserg győzelmét a Délvidéken összpontosított honvédsereg felett (temesvári csata), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. előzőleg Bem erdélyi serege megsemmisült az orosz támadás miatt, a honvéd főserg nem egyesült Görgey seregével, a vereség döntőnek bizonyult a szabadságharc kimenetele szempontjából, a vereség után megindult a menekülés a török területek irányába).</p> <p>T Rögzíti, hogy Görgey Világosnál letette a fegyvert, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. előzőleg Kossuth teljhatalmat adott Görgeynek, Görgey az oroszok előtt tette le a fegyvert, a további harcnak nem lett volna értelme).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p> <p><i>Ugyanaz a válasz nem fogadható el két külön tartalmi elem pontozásánál is.</i></p>	0-10 [nem adható: 1 és 6]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

19. Rákosi-korszak		(rövid)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó a Rákosi-korszakra jellemző életszínvonal fő összetevőit mutatja be. A válasz a forrás felhasználásával lényegi összefüggéseket tár fel (pl. a reálbérek csökkenése az életszínvonal romlásához vezetett).	0–4
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti a Rákosi-korszak időbeli határait (1948/49–1953/56), és rögzíti, hogy Magyarország a korszakban a szovjet tömb része volt / a rendszer szovjet mintára épült ki.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét történelmi fogalmakat: pl. életszínvonal, gazdaságpolitika, élelmezés / élelmiszer-ellátás, megélhetés.	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy a háború előtti időszakhoz képest többet kellett dolgozni egy-egy árucikkért, és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. ez a reálbérek csökkenését / az életkörülmények romlását mutatja).	0–4 [nem adható: 1 és 3]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja az életszínvonal alakulásának jellemző összetevőit, és rávilágít a változások hátterére. T Rögzít egy tényt az élelmiszer-ellátás nehézségeire vonatkozóan (pl. élelmiszerhiány alakult ki, visszaesett az egy főre jutó élelmiszer-fogyasztás, átmenetileg jegyrendszert vezettek be), és megmagyarázza ennek okát (pl. az eröltetett iparosítás miatt hiányzott a tőke / a munkaerő a mezőgazdaságból, a parasztságot sújtó intézkedések – magas adók, beszolgáltatási kényszer, erőszakos téészesítés – visszavetették a termelést, a termelőszövetkezetek nem termeltek hatékonyan). T Rögzíti az életszínvonal egy további lényeges összetevőjét (pl. lakáshiány volt, csökkentek a vagyoni különbségek, nőtt az iskolázottság, kiterjesztették az egészségügyi ellátást), és tesz egy érdemi megállapítást erre vonatkozóan (pl. a háború után nem épült újjá elegendő lakás, a növekvő népesség számára kevés lakás állt rendelkezésre, elsősorban az alapfokú oktatásban részt vevők száma nőtt, nőtt az ingyenes egészségügyi ellátásban részesülők száma).	0–6 [nem adható: 1 és 4]
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	A kifejtés mondatokból áll, és a szöveg logikusan felépített. A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.	0–2
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		24
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		12

20. Bethlen István miniszterelnöksége		(hosszú)
Szemponatok	Műveletek, tartalmak	Pont
Feladatmegértés	A vizsgázó alapvetően a bethleni konszolidáció lépéseit ismerteti. A válasz lényegre törően mutatja be a politikai rendszer átalakítását. Az elemzés feltárja a gazdasági reformok okait és eredményét. A vizsgázó válaszában felhasználja, értelmezi a forrásokat, azokból lényeges megállapításokat, következtetéseket fogalmaz meg.	0-8
Tájékozódás térben és időben	M A vizsgázó a történelmi eseményeket térben és időben elhelyezi. T Rögzíti, hogy Bethlen István 1921–31 között volt miniszterelnök, és a témát a trianoni Magyarország vonatkozásában tárgyalja.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Szaknyelv alkalmazása	M A vizsgázó helyesen alkalmazza az általános, illetve a témához kapcsolódó történelmi fogalmakat. T Szakszerűen használja a következő általános és konkrét fogalmakat: pl. konszolidáció, választójog, szociáldemokrácia, hitel.	0-4 [nem adható: 1 és 3]
Források használata	M A vizsgázó beépíti válaszába a forrásokban található információkat, és következtetéseket von le belőlük. T Rögzíti, hogy bevezették a pengőt, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ekkor állították fel az önálló magyar jegybankot / a Magyar Nemzeti Bankot, ezzel megszűnt az infláció, a pengő a koronát váltotta). T Rögzít egy lényeges tényt a táblázat alapján (pl. az egyes ágazatokban eltérő mértékű a visszaesés, legrosszabb a helyzet a nehézipari ágazatokban, a textiliparban a legkisebb a visszaesés / indul meg leginkább a növekedés), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a nehézipar nyersanyaghiánnyal / piacvesztéssel küszködött, a visszaesés a történelmi Magyarország / az Osztrák–Magyar Monarchia megszűnt gazdasági egységének is a következménye, gazdasági szerkezetváltásra volt szükség) T Rögzíti, hogy az Egységes Párt fölényesen / növekvő arányban nyerte a választásokat, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a KNEP és az OKGP egyesülésével hozta létre Bethlen, stabil / leválthatatlan kormánypártként működött)	0-8 [nem adható: 1 és 5]
Eseményeket alakító tényezők feltárása	M A vizsgázó bemutatja a politikai konszolidáció lépéseit, és feltárja a gazdasági reformok okait. T Rögzíti, hogy Magyarország népszövetségi kölcsönt vett fel, és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. feltétele volt a trianoni békeszerződés végrehajtása, a Népszövetség ellenőrizte Magyarország költségvetését, a mezőgazdaság gépesítésére / infrastrukturális beruházásokra / turisztikai fejlesztésekre költöttek). T Rögzíti, hogy Bethlen szűkítette a választójogot, és ezzel	0-10 [nem adható: 1 és 6]

	<p>kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. a korlátlan demokráciát veszélyesnek tartotta, emiatt vált leválthatatlanná a kormánypárt, növelte a műveltségi cenzust, vidéken nyílt szavazást vezetett be).</p> <p>T Rögzíti, hogy Bethlen kiegyezett az MSZDP-vel (Bethlen–Peyer-paktum), és ezzel kapcsolatban lényegi megállapítást tesz (pl. ezzel akarta bizonyítani, hogy Magyarországon helyreállt az alkotmányos rend, az MSZDP legális politikai erővé vált, az MSZDP újra indult a választásokon, a gyülekezési jogot korlátozták, nem szervezhettek szakszervezetet az állami alkalmazottak körében).</p> <p>T Önálló ismereteivel, helyes megállapításaival kiegészíti és alátámasztja elemzését.</p>	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	<p>A kifejtés mondatokból áll, a mondatok világosak és egyértelműek.</p> <p>Az elemzés szerkesztett szöveg, a tartalom logikus kifejtését szolgálja.</p> <p>A vizsgázó megállapításai árnyalt elemzőkészségről tanúskodnak.</p> <p>A válasz nem tartalmaz súlyos nyelvhelyességi vagy helyesírási hibát.</p>	0-8
A FELADATBAN ELÉRHETŐ ÖSSZPONTSZÁM		42
ELÉRHETŐ VIZSGAPONTSZÁM		21

A feladatlapon szereplő egyes források (szöveg, kép, táblázat, grafikon) lelőhelyei:

6. feladat: <http://todaymade.com/blog/henry-ford-entrepreneur/>

https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Singer_Building_New_York_City_1908.jpg

Norman J. G. Pounds: Európa történeti földrajza. Bp. 2003. 471. o.

8. feladat: Világbank

12. feladat: TÁRKI

20. feladat: www.eremshop.hu